

Аташкәдә Руслана Вадимовна. Креативный менеджмент как составляющая инновационной деятельности. Раскрыто содержание, цели, задачи и основные принципы креативного менеджмента, рассмотрены роль креативного менеджмента в процессе осуществления инновационной деятельности и обоснованы принципы формирования системы креативного менеджмента.

Ключевые слова: креативный менеджмент, инновационный менеджмент, инновационная деятельность, креативная экономика, креативная образование.

Atashkadeh Ruslana. Creative management as a component of innovation activity. Develops the essence, purpose, objectives and basic principles of creative management, examined the role of creative management in the process of innovational activity and reasonable principles forming the system of creative management.

Keywords: creative management, innovation management, innovation activity, creative economy, creative education.

УДК 330.341.1

Байрамов С., аспірант,
Державний університет
телекомунікацій

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті узагальнено, систематизовано та уточнено сутнісне підґрунтя організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств в умовах викликів та запитів сьогодення. Розроблено пропозиції щодо його формування на основі теоретичних аспектів сучасних концепцій інноватики, її принципах, функціях, методичному інструментарії, що дозволить забезпечити підвищення активності та ефективності впровадження інноваційних процесів на телекомунікаційному підприємстві через надання необхідного інформаційно-аналітичного забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Ключові слова: інноваційний розвиток, телекомунікаційні підприємства, організаційно-економічний механізм, управління

Постановка проблеми. Соціально-економічний розвиток телекомунікаційних підприємств неможливо сьогодні розглядати без активного освоєння інновацій, головним стимулом до впровадження яких є загострення конкуренції на світових ринках. Швидке реагування телекомунікаційних підприємств на динамічні зміни зовнішнього середовища в умовах поглиблення конкуренції можливо лише за умови їх активної інноваційної діяльності та використання при цьому сучасних механізмів управління. Йдеться, передусім, про перманентний розвиток та удосконалення організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств на засадах впровадження новітніх видів і технологій управління, що здатні своєчасно та адекватно відповідати на різноманітні виклики економічного простору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Виявлення сутності інноваційного розвитку, механізмів його реалізації відображено в працях зарубіжних і вітчизняних учених: О. Адаменко, О. Виноградової, В. Гейця, В. Зянько, С. Ілляшенка, Б. Мільнера, П. Перерви, М. Портера, Р. Солоу, П. Стецюка, К. Фрімена, Л. Федулової, Й. Шумпетера та ін. У їхніх

працях, інноваційний розвиток здебільшого розглядається на рівні держави чи окремих галузей. Тому подальшої уваги заслуговують питання формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств в умовах викликів та запитів сьогодення, циклічності економічних процесів та поширення сучасних інформаційних технологій.

Мета статті. Узагальнення, систематизація та уточнення сутнісного підґрунтя організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств в умовах викликів та запитів сьогодення, розробка пропозиції щодо його формування на основі теоретичних аспектів сучасних концепцій інноватики, її принципах, функціях, методичному інструментарії, що дозволить забезпечити підвищення активності та ефективності впровадження інноваційних процесів на телекомунікаційному підприємстві через надання необхідного інформаційно-аналітичного забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень

Виклад основного матеріалу. Сучасні умови господарювання створюють для телекомунікаційних підприємств середовище високої конкуренції, що зумовлює необхідність якісних перетворень в усіх напрямках діяльності підприємства та здатності формувати його конкурентні переваги. Рушійною силою, що спроможна забезпечити високу конкурентоспроможність телекомунікаційного підприємства, підвищення ефективності виробництва та якості продукції й послуг є його інноваційна діяльність. Результативність інноваційної діяльності прямо залежить від використання дієвого організаційно-економічного механізму управління розбудовою інноваційних процесів на підприємстві.

Для забезпечення розвитку телекомунікаційного підприємства на інноваційних засадах в сучасних умовах господарювання необхідним підґрунтям є активізація інноваційних процесів в усіх сферах діяльності підприємства та спрямування зусиль усіх елементів організаційної структури на реалізацію поставлених завдань. Ефективність інноваційної діяльності на телекомунікаційних підприємствах визначається здатністю системи управління впливати на всі бізнес-процеси підприємства та узгоджувати його внутрішні можливості із викликами зовнішнього середовища для забезпечення конкурентоспроможності та укріплення ринкових позицій.

А. П. Гречан [3, с. 222] стверджує, що інноваційна діяльність на підприємстві в силу її принципових відмінностей з одного боку потребує деякого її відокремлення від основної виробничо-господарської діяльності, а з іншого – повинна сприяти розвитку підприємства в цілому. Зв'язуючими ланками у вирішенні цих завдань стають інноваційна інфраструктура та інформаційна система підприємства, яка забезпечує усі підрозділи та менеджмент підприємства необхідною інформацією.

Рівень та динаміка інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, а також результати його функціонування зумовлюються раціональністю комбінації доступних складників відтворювального процесу. У комплексі елементів забезпечення такого раціонального поєднання та гармонізації взаємозв'язків і взаємозалежностей важливе місце належить функціональному організаційно-економічному механізму.

Поняття „механізм” (грецьке – „машина”) трансформувалося в економічні науки з механіки із значенням „сукупність пов'язаних між собою і дотичних елементів, які дозволяють фізичному тілу здійснювати необхідні рухи та переміщуватися у просторі, тобто рухатися” [9, с. 117]. З позиції змістового наповнення економічної теорії механізмом можна окреслити сукупність конкретних форм, методів, алгоритмів та інструментів усвідомленого вибору й впливу на економічні явища та процеси. Окремі вчені особливу увагу приділяють механізму реалізації, який є впровадженням сукупних умов через функціонування певних організаційно-економічних форм та методів господарювання для досягнення певних цілей [8, с. 34-35].

Формування організаційно-економічного механізму ґрунтується на певних закономірностях. Найбільш суттєвими з них можна вважати:

- залежність організаційно-економічного механізму від середовища;
- якості функціонування економічної системи;
- необхідність якісного та кількісного різноманіття структури;
- перетворення господарського хаосу на господарський порядок [1, 5].

Функціонування кожного елементу інноваційної системи і взаємозв'язок між ними будуються на принципах організації: спеціалізації, динамічності, невизначеності, пропорційності, поєднання самоорганізації й державного регулювання, матеріальної зацікавленості, комерційного розрахунку, адаптивності, інтеграції. При організації інноваційного процесу необхідно враховувати, що при застосуванні нової техніки й технології відбувається певне розбалансування діяльності, що відбивається на економічних показниках та організаційному дизайні телекомунікаційного підприємства. Тому є потреба у динамічних та цілеспрямованих заходах, які забезпечують взаємодію усіх структурних елементів до закінчення періоду освоєння інновацій.

Таким чином, організаційно-економічний механізм – це різнорівнева ієрархічна система основних взаємопов'язаних між собою елементів та їх типових блоків (суб'єктів, об'єктів, принципів, методів та інструментів тощо), а також способів їх взаємодії, включаючи інтеграцію та дезінтеграцію, у процесі та під впливом яких гармонізуються економічні відносини між усіма складовими підприємства. Іншими словами, організаційно-економічний механізм слід розуміти як організаційну, економічну, правову і соціальну сукупність елементів діяльності підприємства, дія яких спрямована на ефективність інноваційного розвитку підприємства.

Можна стверджувати, що організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку містить організаційні, економічні та фінансові підходи, методи та принципи формування інноваційної політики та стратегії підприємства, які забезпечують зростання конкурентоспроможності, рівня та якості соціально-економічного розвитку підприємства.

На підставі проведених теоретичних досліджень можна виокремити основні складники організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку, які передбачають організаційну складову (організація, розробка й провадження інновацій), економічну складову (керування, планування й збут інновацій) і фінансову складову (фінансування, стимулювання, страхування інновацій), що дозволяє визначати ефективну стратегію інноваційного розвитку й забезпечує адаптацію інновацій до зовнішнього середовища.

Організаційна складова має забезпечувати генерування інновацій, фінансова складова – створити умови для фінансування інноваційної діяльності, а економічна складова має забезпечити процес комерціалізації інновацій та їхній подальший розвиток. Усі складові організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку взаємозалежні й дозволяють забезпечити ефективний інноваційний процес підприємства.

Ефективність функціонування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком залежить від обґрунтованого вибору інноваційних проектів відповідно до пріоритетів, наявності джерел їх фінансування, отримання оптимальних ефектів від їх реалізації [2, с. 49].

Дієвий організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком починається з ефективних організаційних кроків, які вважаються його базисом. Передусім, це стосується створення й підтримки умов для інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств шляхом:

- сприяння впровадженню інноваційних технологій і випуску інноваційних продуктів та послуг;
- формування трансферу технологій;
- реалізації програм підготовки й перепідготовки кадрів;
- забезпечення економічної безпеки інноваційної діяльності;
- проведення діагностики та моніторингу інноваційної діяльності;
- удосконалювання тарифної політики для інноваційної продукції та послуг;
- супроводу й контролю реалізації інноваційних проектів.

Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком відповідає за стратегічне управління інноваційним розвитком та пов'язаний з розробкою цілей, програм, проектів з урахуванням поточного соціально-економічного стану, інноваційної політики підприємства, інноваційного та виробничого потенціалу, зовнішніх і внутрішніх умов й чинників та потреб споживачів.

Стратегія інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства має бути спрямована на об'єднання інноваційного потенціалу й інвестиційних та фінансових можливостей, за допомогою яких створюються інноваційні продукти, послуги й технології.

Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком телекомунікаційного підприємства має реалізовувати наступні функції:

- діагностика, планування, прогнозування, моніторинг за інноваційними процесами підприємства;
- реалізація інноваційного потенціалу, забезпечення підвищення конкурентоспроможності та генерування конкурентних переваг;
- забезпечення збалансованості та внутрішньовиробничої пропорційності між структурними ланками підприємства на інноваційній основі;
- дотримання стійких стимулів менеджерів і працівників під час створення якісно нових технологій, форм організації виробництва, маркетингового обслуговування, реалізації творчого потенціалу;
- створення сприятливих умов для організації ефективного інноваційного процесу.

Однією з головних функцій організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств є планування, в межах якого можливе використання різного методичного інструментарію, зокрема, економіко-математичного моделювання. В даному випадку одним з варіантів є використання моделі ADL, яка містить лаги залежних та незалежних змінних і є по суті авторегресійним рівнянням з розподіленими лагами.

Загалом планування (прогнозування) інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства з використанням економіко-математичного моделювання включає в себе: визначення мети та завдань такого планування, обрання необхідного економіко-математичного інструментарію, виявлення тенденцій та закономірностей в інноваційному розвитку телекомунікаційного підприємства.

Структуру організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств формують взаємопов'язані ієрархічні блоки: оцінка тенденцій і закономірностей розвитку інноваційної діяльності; інструментальні засоби; ключові компетенції; система організаційного, інвестиційного, фінансового, інформаційно-комунікаційного забезпечення інноваційної діяльності.

Блок оцінки тенденцій і закономірностей розвитку інноваційної діяльності містить такі аналітичні та прогнозні елементи, як оцінка стану і динаміки інноваційної діяльності, аналіз її зовнішнього оточення розвитку, оцінка ресурсного забезпечення за рахунок власних джерел і можливостей доступу до зовнішніх джерел, оцінка стану і перспектив розвитку телекомунікаційних інновацій та оцінка ефективності попередньої практики освоєння інновацій. Цей блок, дозволяє визначити стан, проблеми, можливості, напрямки та перспективи інноваційного розвитку, з'ясувати його цільові параметри, розробити конкретні інноваційні проекти, послідовність окремих їх етапів та календарний план їх здійснення.

Блок інструментальних засобів дозволяє здійснювати управлінський вплив на бажаний напрям протікання інноваційних процесів у цій сфері. Важливе значення для ефективного функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств має визначення його ключових компетенцій, тобто функціонального призначення. До таких слід віднести визначення і контроль за дотриманням економічних та організаційних принципів, забезпечення позитивної динаміки інноваційних процесів, моніторинг інноваційних процесів та механізми корегування заданих параметрів

інноваційного розвитку. Акцентуємо, що концентрація саме на цих функціональних напрямках дозволить забезпечити бажану траєкторію та динаміку інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств.

Блок організаційного, інвестиційного, фінансового, інформаційно-комунікаційного забезпечення інноваційної діяльності містить джерела та мультиканальні ланцюги організаційного й ресурсного забезпечення інноваційних процесів у телекомунікаційних підприємствах.

Метою організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств є активізація їх інноваційної діяльності для забезпечення прискореної модернізації матеріально-технічної бази та підвищення конкурентоспроможності на вітчизняних і світових ринках.

Такий організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств ґрунтується на теоретичних аспектах сучасних концепцій інноватики, її принципах (адаптивності, цілеспрямованості, самоорганізації, синергетичності, стратегічної орієнтації, економічності, безперервності, обґрунтованості тощо), функціях (методична, контрольна, аналітична, комунікаційна, планування, підтримки процесу прийняття рішень), відповідному методичному інструментарію, необхідному ресурсному забезпеченні та включає в себе: обґрунтування необхідності застосування інструментарію забезпечення управління інноваційним розвитком телекомунікаційного підприємства; формування системи показників діагностики та безпосередньо діагностики стану інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства; прогнозування майбутніх явищ в інноваційному розвитку телекомунікаційного підприємства; прийняття відповідних рішень.

Отже, обґрунтування необхідності застосування інструментарію організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств базується на визначенні основних проблем, що перешкоджають їх переходу на інноваційний шлях розвитку. Розгляд наукових публікацій [3, 6, 7] дозволив виділити основні з них: фінансово-економічні (дефіцит власних фінансових ресурсів, відсутність фінансової підтримки з боку держави, неприйнятні умови кредитування, високий рівень інвестиційних витрат тощо), виробничі та техніко-технологічні (невідповідність технологічної бази підприємств завданням стратегічного розвитку, знос наявного устаткування), кадрові (недостатній рівень кваліфікації та компетентності персоналу, зниження якості менеджменту), інфраструктурні (нерозвиненість інноваційної інфраструктури та низький рівень гнучкості організаційних структур вітчизняних телекомунікаційних підприємств) тощо. Окреслені проблеми на рівні телекомунікаційного підприємства перешкоджають його нормальному інноваційному розвитку та знижують його конкурентоспроможність.

Для цілей діагностики стану інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства виникає потреба в формуванні відповідної системи показників, яка включає в себе наступні етапи: визначення критеріїв обрання системи показників, аналіз наукових підходів до формування такої системи показників та безпосередньо її формування.

Під час діагностики будь-якого економічного явища важливого значення набуває кількісна оцінка. Вона є формалізованою базою для прийняття різноманітних управлінських рішень, зокрема, й з питань інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств. І в даному випадку критерії – це ознака, на основі якої формується оцінка якості інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств, вимірник такої оцінки. Він покликаний відобразити об'єктивну дійсність, бути таким, що вимірюється кількісно і повністю відображає специфічну природу явищ. При цьому показник – це узагальнена кількісна характеристика соціально-економічних явищ чи процесів у їх якісній визначеності в умовах конкретного місця та часу, це кількісний вимірник властивостей, стану або розвитку підприємства, його складових і середовища функціонування, за допомогою якого ідентифікують та прогнозують тенденції змін окремих сфер діяльності підприємства у певних умовах зовнішнього середовища.

Зазначимо, що при формуванні системи показників діагностики інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства важливо розуміти те, що повноту охоплення чинників впливу на інноваційний розвиток повинна визначати невелика кількість показників. На цьому, зокрема, наголошує в своїй роботі В.Й. Жежуха [4, с. 206], адже проблема надмірної кількості показників є однією з визначальних в процесі оцінювання інноваційного розвитку підприємств. Її наслідком є величезні затрати робочого часу для збору інформації та розрахунку величин, які в кінцевому підсумку є незручними для тлумачення. Також важливо враховувати доступність та можливість розрахунку таких показників з невеликими затратами як часу, так і фінансових ресурсів. Загалом вимоги, яких слід дотримуватися при виборі, розробленні та формуванні системи показників діагностики інноваційної розвитку підприємств висвітлені в роботах [4]: повнота – показники повинні охоплювати усі істотні ознаки інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства; достовірність (або наукова обґрунтованість) – значення показників повинні бути адекватними і такими, що відповідають реальним умовам; порівняльність – показники повинні розраховуватись за однакові часові проміжки, мати чітко виражену розмірність; стійкість – необхідно забезпечити відсутність реакції на дію чинників, що не пов'язані з явищами, які відображено у даному показнику; комплексність – показники повинні відображати прямі, обернені та багатосторонні зв'язки з іншими показниками взаємопов'язаних процесів; інтегрування – показники мають інтегруватись з однойменними показниками більш високих рівнів ієрархії; динамічність – показники повинні розкривати й адекватно відображати явища не тільки в статисті, але і динаміці; гнучкість – система показників повинна адекватно відображати усі зміни в інноваційному розвитку телекомунікаційних підприємств.

Отже така система показників є однією з головних складових у побудові системи діагностики інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства. Остання, в свою чергу, включає в себе: визначення мети та завдань діагностики інноваційного розвитку телекомунікаційного підприємства, розробку відповідного методичного підходу, обґрунтування отриманих результатів.

В результаті реалізації означеного організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком телекомунікаційного підприємства формується банк інформації, який стає важливою складовою в процесі прийняття управлінських рішень щодо розбудови інноваційних процесів на такому підприємстві. Прийняття рішень щодо управління інноваційним розвитком телекомунікаційного підприємства передбачає визначення невирішених питань та виявлених проблем, розробку шляхів їх вирішення, вибір та обґрунтування обраних рішень, реалізацію прийнятих рішень, оцінку отриманих результатів.

Висновки. У сучасних умовах переорієнтація телекомунікаційних підприємств на інноваційний шлях економічного розвитку на основі комплексного впровадження нових технологій та сучасної техніки нового покоління є імперативною умовою прискорення їх технічно-технологічної модернізації, базою стабільного й поступального економічного розвитку. Підґрунтям подібних трансформацій є максимальне використання наявного інноваційного потенціалу і можливостей науки, оскільки впровадження результатів і надбань сучасної науки є основним імперативом стабільного та поступального економічного розвитку, забезпечення позитивної динаміки розширеного відтворення телекомунікаційних підприємств. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку телекомунікаційних підприємств – це різнопланова та багатоаспектна проблема, пов'язана з розвитком технологічних процесів й оновленням техніки, організації виробництва та його ресурсного забезпечення, кон'юнктурою на фінансових ринках та ринках засобів праці, станом і динамікою системи фінансово-економічного забезпечення телекомунікаційних підприємств тощо.

Розглянутий організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств ґрунтується на теоретичних аспектах сучасних концепцій інноватики, її принципах, функціях, методичному інструментарії та має на меті

підвищення активності та ефективності впровадження інноваційних процесів на телекомунікаційному підприємстві через надання необхідного інформаційно-аналітичного забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Список використаної літератури

1. Бурков В.Н. Механизмы функционирования организационных систем / В.Н. Бурков, В.В. Кондратьев. – М.: Наука, 1981. – 384 с.
2. Гончаренко М.Ф. Механизм регулирования инвестиционно-инновационного развития региона: автореф. дис. канд. экон. наук: спец. 08.00.05. / М.Ф. Гончаренко. – Черниговский государственный технологический университет МОНМС Украины. – Чернигов, 2011. – 17 с.
3. Гречан, А.П. Економічні та організаційні проблеми управління інноваційним розвитком телекомунікаційних підприємств [Текст] / А.П. Гречан // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 3(8). – С. 219-223.
4. Жежуха, В.Й. Методологічні положення з формування системи показників діагностики інноваційної складової технологічних процесів телекомунікаційних підприємств [Текст] / В.Й. Жежуха // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 1. – С. 204-208.
5. Жданов В.В. Факторы, влияющие на организационно-экономический механизм обеспечения платежеспособности // Вестн. Алтайского гос. Ун-та. – 2007. – № 2 – С. 81-84.
6. Новий курс: реформи в Україні. 2010-2015. Національна доповідь [Текст] / за заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
7. Перерва, П.Г. Моделирование споживчої, виробничої, інтелектуальної та кадрової складових ресурсного потенціалу [Текст] / П.Г. Перерва, А.П. Косенко, А.В. Косенко // Вісник НТУ „ХПІ”. – 2012. – № 51(957). – С. 68-73.
8. Система економічних законів і категорій: навч. посіб. / [Беляев О.О., Диба М.І., Ктрilenko В.І., Комяков О.М.]. – К. : КНЕУ, 2005. – 173 с.
9. Энциклопедический словарь / Гл. ред. Прохоров А.М. – 4 изд., испр. и доп. – М.: Сов. энцикл., 1989. – 1632 с.

Байрамов Саймир. Формирование организационно-экономического механизма управления инновационным развитием телекоммуникационных предприятий. В статье обобщены, систематизированы и уточнены сущность организационно-экономического механизма управления инновационным развитием телекоммуникационных предприятий в условиях вызовов и запросов сегодняшнего времени. Разработаны предложения по его формированию на основе теоретических аспектов современных концепций инноватики, ее принципах, функциях, методическом инструментарии, что позволит обеспечить повышение активности и эффективности внедрения инновационных процессов на телекоммуникационных предприятиях путем предоставления необходимого информационно-аналитического обеспечения для принятия обоснованных управленческих решений.

Ключевые слова: инновационное развитие, телекоммуникационные предприятия, организационно-экономический механизм, управление.

Bayramov Saymir. Formation of the organizational-economic mechanism of innovative development of telecommunication enterprises. This article summarizes systematized and specified methodological approaches to essence of organizational and economic mechanism of innovative development of telecommunication enterprises in the challenges and demands of today. Proposals for its formation based on the theoretical aspects of modern concepts of innovation, its principles, functions, methodological tools that will allow for increased activity and effectiveness of the implementation of innovative processes in the telecommunication company by providing the necessary information and analytical support to make informed management decisions.

Keywords: innovative development, telecommunication enterprises, organizational and economic mechanism of management.